УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

13.01.2020.

Извештај о подобности теме докторске дисертације „Функционално-семантичка категорија очекиваности/неочекиваности у савременом руском језику у поређењу са српским”, **кандидата** магистра Драгане Керкез и **ментора** проф. др Предрага Пипера

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

- Датум и орган који је именовао Комисију

Одлуком бр. 4208/1 од 13.12.2019. Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је Комисија за оцену подобности докторанда магистра Драгане Керкез и теме докторске дисертације под називом „Функционално-семантичка категорија очекиваности/неочекиваности у савременом руском језику у поређењу са српским“

- Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:

1. др Дојчил Војводић, редовни професор, Русистика, 10.05.2018, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (председник Комисије);

2. др Рајна Драгићевић, редовни професор, Савремени српски језик – лексикологија, 15.05.2013, Филолошки факултет Универзитета у Београду;

3. др Биљана Марић, доцент, Русистика, 16.11. 2016, Филолошки факултет Универзитета у Београду.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Мр Драгана Керкез је рођена је 24. 8. 1963. године у Кикинди где је завршила основну и средњу школу.

Школске 1982/83. год. уписала се на Филозофски факултет у Новом Саду, на Одсек за руски језик и књижевност. Студије је завршила школске 1986/87. са просечном оценом 9,12.

На постдипломске студије уписала се 1988/89. год. на Филолошком факултету у Београду (смер за славистику, група – наука о језику). На истом факултету одобрена јој је за израду магистарског рада тема *Беспредлошки перифрастични предикати са семикопулативним глаголима у руском језику у поређењу са српским*. За научног руководиоца био јој је одређен проф. др Богољуб Станковић. Магистарски рад је одбранила 24. 2. 1997. године на Филолошком факултету у Београду.

На Катедри за славистику Филолошког факултета у Београду ради од 2007. године, као лектор и виши лектор.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Научни и стручни радови:

1. Перифрастичне предикатске конструкције као фразеологизирани обрти // *Трећи лингвистички скуп «Бошковићеви дани»*. – Подгорица, 1997, с. 209-214.
2. Взаимоотношение управления глагольно-именного словосочетания и семантики его глагольного компонента // *Зборник радова са IV међународног симпозијума «Сопоставительные и сравнительные исследования русского и других языков»*. – Београд, 1997, с. 198-201.
3. Место перифрастичне предикатске конструкције у систему предиката // *Славистика, књ. I*. – Београд: Славистичко друштво Србије, 1997, с. 56-62.
4. Номинални конституент перифрастичне предикатске конструкције // *Славистика, књ. II* . – Београд: Славистичко друштво Србије, 1998, с. 93-98.
5. Типови перифрастичних предикатских конструкција према њиховим конститутивним елементима // *Међународни симпозијум Изучавање словенских језика, књижевности и култура у инословенској средини*. – Београд, 1998, с. 183-190.
6. Глаголски конституент перифрастичне предикатске конструкције (у српском и руском језику) // *Српски језик II/1-2*. – Београд, 1997, с. 303-310.
7. Интенција перифрастичних предикатских конструкција у руском и српском језику (ППК као речничка одредница) // *Зборник Матице Српске за славистику, бр. 56/57,* 1999.
8. Однос реченица са перифрастичном предикатском конструкцијом и реченица са финитним глаголским обликом // *Ријеч, V/1-2*. – Никшић, 1999, с. 54-60.
9. Језичке теме и дилеме у Црној Гори данас // *Славистика, књ. IX (2005)*. – Београд: Славистичко друштво Србије, 2005, с. 79-85.
10. Билборди и језичка слика стварности // *Зборник радова са научног скупа: Шести лингвистички скуп «Бошковићеви дани»*. – Подгорица, 2005, с. 329-337.
11. Проблеми адекватног приручника за практичну наставу руског језика (на реформисаном универзитету) // *Ријеч, XI/1-2*. – Никшић, 2005, с. 173-180.
12. Концепт «грех» као део језичке слике света код Срба и Руса // *Српски језик, књижевност и уметност. Зборник радова са научног скупа: Српски језик и друштвена кретања, књ. 1*. – Крагујевац, 2007, с. 309-316.
13. Реформа на Универзитету Црне Горе – pro et contra // *Материалы международной научной конференци. Славянская филология в современной системе университетского образования. VIII Славистические чтения памяти профессора П. А. Дмитриева и профессора Г. И. Сафронова.* – СПб., 2007, с. 25-35.
14. Стручњак или стручњакиња – питање је сад // *Језичка ситуација у Црној Гори: норма и стандардизација.* Подгорица: ЦАНУ, 2008, с. 387-404 (у коауторству са М. П. Киршовом).
15. Неожиданность и отрицание (на материале русского и сербского языков *// Сб. докладов. Десятый международный симпозиум МАПРЯЛ-а*. Велико-Тырново, 2010.

16. Фрезеологизмы с компонентом „чудо“ в русском и сербском языках // *Русский язык как инославянский III*. – Београд: Славистичко друштво Србије, 2011, с. 118 – 125.

17. Уступительные конструкции как средство выражения неожиданности (на материале русского и сербского языков) // *Материалы I международного симпозиума Русское слово на Балканах*. Шумен, 2011, с. 85 - 89.

18. Предложно-падежные конструкции, выражающие неожиданность в русском языке (в сравнении с сербским языком) *// Сб. докладов. Русистика: язык, культура, перевод. Юбилейная международная конференция.* София: Изток-Запад, 2012.

19. Прилози *неожиданно/неочекивано, внезапно/изненада* као средство изражавања неочекиваности. *Славистика XVI*. – Београд: Славистичко друштво Србије, 2012, с. 160–167.

20. Претеритална времена и неочекиваност у српском језику (у поређењу са руским) //*Српско језичко насљеђе на простору данашње Црне Горе и српски језик данас // Зборник радова са Међународног научног скупа одржаног у Херцег-Новом 20 -23. априла 2012*. – Никшић: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори. Одјељење за српски језик и књижвеност, Матица српска у Новом Саду, 2012, с. 459 – 468.

21. Језички концепт *чудо* у руском (у поређењу са српским језиком // *Теолингвистичка истраживања српског и других словенских језика.* – Београд: САНУ, Одељење језика и књижевности, 2013, с. 95 – 111

22. Частицы как показатели неожиданности (на материале сербского и русского языков) // *Мапрял'14 «Теоретико-практическое изучение русского языка и его сопоставительно -типологическое описание»*. Доклады и сообщения, Велико -Тырново, 2014, с. 71–74.

23. О функционально-семантической категории ожидаемого/неожиданного (на материале русского и сербского языков) // *Русский язык и литература в пространстве мировой культуры.* Материалы XIII Конгреса МАПРЯЛ в 15 томах. Том 11. Гранада. Испания 13-20 сентября 2015 гола, Санкт-Петербург, с. 140−143.

24. Функционално-семантичка категорија ночекиваности-неочекиваности – модалност (на материјалу руског и српског језика) // *У простору лингвистичке славистике*. Зборник научних радова поводом 65 година живота акедемика Предрага Пипера. Приредили Љ. Поповић, Д. Војводић, М. Номаћи. Универзитет у Београду – Филолошки факултет, 2015, 415−430.

25. Концепт „грех“ как часть языковой картины мира у сербов и русских на примерах сербского и русского языков // *Русский язык в исследованиях сербских славистов*. Сост. П. Пипер, К. Кончаревич. Белград: Филологически факултет, 2015, 279–291.

26. Србистика у Санкт Петербуругу // *Српски као страни језик у тероији и пракси III*. Тематски зборник радова. Филолошки факултет – Центар за српски као страни, 2016, 437–442.

27. *Неочекиваност између изненађења и запрепашћења*. Неочекиваност као особина (на материјалу руског и српског језика) // *Славистика* XX (2016), стр. 242-257.

28. *Неочекиваност као емотивно стање (на материјалу руског и српског језика) //* Русский язык как инославянский. Выпуск VIII (2016), стр. 47–58.

29. Глаголи процесуално-перцептивне семантике као маркери неочекиваности // *Савремено изучавање српског језика икњижевности и словенских езика као матерњих, инословенских и страних. Тематски зборник* , Београд, 2016, стр. 125 – 137.

30. Лексема *обичај* у српском језику (у поређењу са руским) // *Међународни научни зборник поводом 140 година Катедре за славистику Београдског универзитета „УНИВЕРЗИТЕТСКА СЛАВИСТИКА: ТРАДИЦИЈЕ, САВРЕМЕНО СТАЊЕ, ПЕРСПЕКТИВЕ”*. Уред. Др К. Кончаревић, Београд: Универзитет у Београду, 2017, 445 – 462.

31. Вот тебе бабушка и Юрьев день или фразеологија и неочекиваност// *Трагом славистичких истраживања професора Богољуба Станковић*. Уред. др Ксенија Кончаревић. Београд: Савез славистичких друштва Србије – Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2018, 69 – 82.

32. Конструкции типа ТЕШКО МИ ЈЕ и КРИВО МИ ЈЕ у српском језику. *Русский язык за рубежом* №5 (2018). Москва, 43 – 50 (у коауторству са Биљаном Марић).

33. Превод романа *Корени* на руски језик //*Књижевно дело Добрице Ћосића. Зборник радова.* Београд: Филолошки факултет у Београду, 2018. 241 – 254.

34. *Човек у огледалу језика у руском и српском*: нови изборни предмет на Катедри за славистику. *Славистика*, 2018, 22/2, стр. 123−132 (у коауторству са Биљаном Марић).

35. Узвици као маркери неочекиваности // *Српско језичко насљеђе на простору данашње Црне Горе и српски језик данас // Зборник радова са Другог међународног научног скупа одржаног у* Подгорици 26–28. Маја 2017. Погорица – Нови Сад – Бања Лука: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори. Одјељење за српски језик и књижевност, Матица српска у Новом Саду, матица српска – Друштво чланова Матице српске у Републици Српској, 2019, 457–467.

36. Секундарни узвици као показатељи неочекиваности //*Славянский мир: язык, литература, культура: Материалы межд. научной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения заслуженного профессора МГУ имени М.В.Ломоносова А.Г.Широковой и 75-летию кафедры славянской филологии филологического факультета,* Москва: ООО "МАКС Пресс", 2019, стр. 46 – 54.

37. Превод романа *Лавр* Ј. Водоласкина на српски језик. Књижевност у преводу. Зборник радова. Вишеград: Андрићев институт, 2019, стр. 123 – 140 (у коауторству са Б. Сабо)

Резимеи:

1. Типологизација перифрастичних предикатских конструкција // *Изучавање словенских језика, књижевности и култура у инословенској средини. Међународни симпозијум поводом 120-годишњице Катедре за руски језик и 50-годишњице Славистичког друштва Србије. Тезе и резиме.* – Београд, 1-5. јун, 1998, стр. 46.

2. Још једном о перифрастичним предикатским конструкцијама // *Сборник тезисов: II славистические чтения памяти профессора П. А. Дмитриева и профессора Г. И. Сафронова*, 12-14 сентября 2000 г. – СПб., 2000.

3. Актуелни проблеми у настави руског језика на реформисаном универзитету (у коауторству са В. Вукићевић) // *Шеснаести конгрес Савеза славистичких друштава Србије и Црне Горе*, Врњачка Бања, 2005, стр.93-94.

Приручници и уџбеници

1. *Говорим по-русски и переводим 1* (у коауторству са М. П. Киршовом). – Подгорица: Универзитет у Црној Гори, 2006.
2. *Говорим по-русски и переводим* 2 (у коауторству са М. П. Киршовом). – Подгорица: Универзитет у Црној Гори, 2008.
3. Конечно! 1 - Руски језик за пети разред основне школе (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Уџбеник за прву годину учења, Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
4. Конечно! 1 - Руски језик за пети разред основне школе, Радна свеска за прву годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
5. Конечно! 2 - Руски језик за шести разред основне школе, Уџбеник за другу годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић) , Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
6. Конечно! 2 - Руски језик за шести разред основне школе, Радна свеска за другу годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
7. Конечно! - 3 Руски језик за седми разред основне школе, Уџбеник за трећу годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић) , Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
8. Конечно! 3 - Руски језик за седми разред основне школе, Радна свеска за трећу годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, . Ј. Гинић) , Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
9. Конечно! 4 - Руски језик за осми разред основне школе, Уџбеник за четврту годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
10. Конечно! 4 - Руски језик за осми разред основне школе, Радна свеска за четврту годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Издавачка кућа Klett, Београд, 2015.
11. Конечно! 1 - Руски језик за пети разред основне школе, Уџбеник за прву годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Издавачка кућа Klett, Београд, 2018.
12. Конечно! 1 - Руски језик за пети разред основне школе, Радна свеска за прву годину учења, Издавачка кућа Klett, Београд, 2018.
13. Конечно! 2 - Руски језик за шести разред основне школе, Уџбеник за другу годину учења (у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Издавачка кућа Klett, Београд, 2019.

14. Конечно! 2 - Руски језик за шести разред основне школе, Радна свеска за другу годину учења(у коаторству са К. Амштајн-Баман, У. Боргвартом, М. Брош, Д. Генч, Р. Лашетом, Г. Рајхерт-Боровски, Е. Валах, Ј. Гинић), Издавачка кућа Klett, Београд, 2019.

15. Петнаестоминутни тестови за проверу знања. Пети разред основне школе. Издавачка кућа Klett, Београд, 2018.

16. Петнаестоминутни тестови за проверу знања. Шести разред основне школе. Издавачка кућа Klett, Београд, 2019.

17. Приручници са дневним припремама за пети разред основне школе (у коауторству са Л. Меденицом). Издавачка кућа Klett, Београд, 2019.

18. Приручници са дневним припремама за шести разред основне школе (у коауторству). Издавачка кућа Klett, Београд, 2019.

Популарно-стручни радови

1. Случај језик, *Свевиђе бр. 19*, тематски број 2, 2004, стр. 30-31.
2. *Слово о језику, Распеће језика српског,* бр.2, Никшић, 2005, стр. 43-46.

Прикази и хронике

1. М. Ћирковић. Монографија о инфинитиву. Инфинитивске конструкције у синтаксичкој науци у руском и српком језику. Функционално-синтаксички приступ, УНИРЕКС, Подгорица, 1997, 270 страна // *Просвјетни рад*, бр. 15-16. – Подгорица, 1997.
2. Динамички модели у семантици лексике. Елена Викторовна Падучева: Динамические модели в семантике лексики. Изд. Языки славянской культуры. (Studio philologica), Москва, 2004, 608 страна // Ријеч, бр. X/1. – Никшић, 2005, с. 206-213.
3. Интеракција граматике и речника. Ю. Д. Апресян, И. М. Богуславский, Л. Л. Иомдин, В. З. Санников, Теоретические проблемы русского синтаксиса. Взаимодействие грамматики и словаря. Москва: Языки славянских культур, 2010, 407 страна (заједно са Биљаном Марић)//*Јужнословенски филолог*, 2011, 67, 304-311.
4. Први међународни симпозијум *Русское слово на Балканах* (Шумен, 14–16 октобар 2010) (заједно са Биљаном Марић), // *Славистика,* 2011, 15, с. 376–377.
5. 50 январская конференция славистов Сербии «Традиции и перспективы изучения славянских языков, литаратур и культур», Белград, 10 – 13 января 2012 // *Русский язык как инославянский* IV, 2012, с. 152 – 154.
6. В.А. Плунгян. Введение в грамматическую семантику: грамматические значения и грамматические системы языков мира, Москва, 2011, 670 страна (заједно са Биљаном Марић) //*Јужнословенски филолог*, 2012, 68, с. 196–207.
7. Научна конференција „Русистика: језик, култура, превод“ (Софија, 23–25. новембар 2011)// Зборник Матице српске за славистику, 82 (2012), стр. 219-220.
8. Биљана Марић. Синтаксичка деривација: у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским, Београд: Филолошки факултет, 2012, 278 с. // *Русский язык как инославянский* V, 2013, стр. 119 – 123.
9. Современный русский язык в интернете / ред. Я. Э. Ахапкина, Е. В. Рахилина. – М.: Языки славянской культуры, 2014. – 328 страна// Русский язык как инославянский. Выпуск VII, 2015, стр. 214–221.
10. Язык в зеркале религии. Ксенија Кончаревић, Поглед у теолингвиситку, Београд: Јасен, 2015, 362 стране // Русский язык как инославянский выпуск VIII (2016), стр. 249–25258.

11. Е. В. Падучева, Эгоцентрические единицы языка. Москва: Языки славянских культур, 2018, 440 страна//Славистика књ. XXIII, св. 1, 2019, с. 303 -307.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат магистар Драгана Керкез испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложен др Предраг Пипер, академик САНУ и редовни професор у пензији Филолошког факултета у Београду, Катедра за славистику (ужа научна област: Русистика; датум избора у звање: 7. 12. 1991; у пензији од 1. октобра 2018. године).

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Zamenički prilozi : (gramatički status i semantički tipovi). – Novi Sad : Institut za strane jezike i književnosti, 1983 [i. e. 1984]. – 139 str. ; 24 cm. – (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A. Jezičke studije ; sv. 5)

Заменички прилози у српскохрватском, руском и пољском језику : (семантичка студија). – Београд : Институт за српскохрватски језик ; Библиотека Јужнословенског филолога, 1988. – 189 стр. ; 24 cm.

Jezik i prostor. – 2. dopunjeno izd. – Zemun : Biblioteka XX vek ; Beograd: Čigoja štampa, 1997. – 220 str. ; 17 cm. – (Biblioteka XX vek ; 91)

Синтакса савременога српског језика : проста реченица / Предраг Пипер, Ивана Антонић, Владислава Ружић, Срето Танасић, Људмила Поповић; у редакцији академика Милке Ивић. – Нови Сад : Матица српска ; Београд : Београдска књига, Институт за српски језик, 2005. – 1168 стр.

Јужнословенски језици : граматичке структуре и функције / у редакцији Предрага Пипера. – Београд : Београдска књига, 2009. – 552 стр. – (Библиотека Пут у речи / [Београдска књига] ; књ. 15) ISBN 978–86–7590–233–1 [у коауторству са Вјаром Малџијевом, Зузаном Тополињском, Мајом Ђукановић]

Лингвистичка русистика: студије и чланци. – Београд: Филолошки факултет, 2012. –560 стр.

Граматика руског језика у поређењу са српском. – Треће издање. – Београд: Завет, 2012. – 340 стр.

Нормативна граматика српског језика. − Нови Сад: Матица српска, 2013. − 582 стр.

Лингвистичка славистика: студије и чланци. − Београд: Славистичко друштво Србије, 2014. − 475 стр.

*

Синонимије и конверзије с глаголом „морати“ // *Научни састанак слависта у Вукове дане*. – ISSN 0351–9066. – 12, 1 (1983), 167–172.

Проблема моделирования системы семантических категорий и интенсификация обучения иностранным языкам // *Innere und äussere Faktoren einer Intensivierung der Russischausbildung : Beitrage samtlich in Russischer Sprache* (Halle (Saale)). – 64 (1986), 109–114.

О семантичкој основи поређења сродних језика // *Семинар за македонски јазик, литература и култура* : *научна дискусија* (Скопје). – 13 (1987), 49–56.

О граматичком значењу // *Живи језици*. – ISSN 0514–7743. – 30, 1/4 (1988), 10–16.

Граматичке категорије и говорне ситуације у српском и другим словенским језицима : пленарни реферат на Конгресу Савеза славистичких друштава Југославије одржаном у Новом Саду 1989. године // *Књижевност и језик*. – 37, 1 (1990), 20–33.

Contribution a l'étude des mots parapronominaux // *Problemy opisu gramatycznego języków słowiańskich*. – Warszawa, 1991. – Str. 137–142.

Функциональная модель сопоставительной грамматики славянских языков // *Journal of Hankuk University of Foreign Studies* (Seoul). – 28 (1995), 120–128.

О кондиционалности у простој реченици // *Јужнословенски филолог*. – ISSN 0350–185X. – 54 (1998), 41–58.

О полицентричности семантичких категорија // *Јужнословенски филолог*. – ISSN 0350–185X. – 56, 3/4 (2000), 829–840.

В трехмерном пространстве языкознания : и за его пределами // *Язык и культура : факты и ценности : в честь академика Ю. С. Степанова*. – Москва, 2001. – Стр. 120–128.

Степеновање у граматици и речнику : у српском и у другим словенским језицима // *Зборник Матице српске за славистику*. – ISSN 0352–5007. – 61 (2002), 59–78.

О ексцесивности у словенским језицима // *Зборник Матице српске за славистику*. – ISSN 0352–5007. – 63 (2003), 159–176.

О когнитивнолингвистичким и сродно усмереним проучавањима српског језика // *Когнитивнолингвистичка проучавања српског језика*. Ур. П. Пипер и М. Радовановић. – Београд : САНУ, 2006. – Стр. 7–47. – (Српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија ; књ. 1)

О оптативности у српском језику // *Глас САНУ. Одељење језика и књижевности*. – CDVIII, 23 (2007), стр. 73–107.

Граматика границе // *Јужнословенски филолог : у част академика Милке Ивић*. – 64 (2008), 307–322.

О семантичкој категорији степена у српској сложеној реченици // *Јужнословенски филолог*. – ISSN 0350–185X. – 65 (2009), 65–88.

О конфронтативним проучавањима руског и српског језика / Предраг Пипер. – Резюме. // Контрастивна проучавања српског језика : правци и резултати / уредници Иван Клајн, Предраг Пипер. Београд : Српска академија наука и уметности, 2010. Стр. 241–261. (Српски језик у поређењу са другим језицима / САНУ, Одељење језика и књижевности ; књ. 1)

О ексцептивности у српском и другим словенским језицима // *Зборник Матице српске за славистику*, 2013, св. 83, стр. 199-217.

Комисија сматра да др Предраг Пипер, академик САНУ и редовни професор у пензији, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Русистика.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА :

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе „*Функционално-семантичка категорија очекиваности / неочекиваности у савременом руском језику у поређењу са српским* ” прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Предмет дисертације *Функционално-семантичка категорија очекиваности / неочекиваности у савременом руском језику у поређењу са српским* припада актуелној проблемској области у лингвистичкој русистици и славистици јер се категоријалној семантици поклања велика пажња у савременој семантичкој синтакси и функционалној граматици.

Тако замишљена дисертација одликовала би се и иновативношћу пошто до сада није било слично замишљеног монографског истраживања ни у науци о руском језику ни у науци о српском језику, него су досадашња парцијална и методолошки некохерентна истраживања значења очекиваности и неочекиваности имала за предмет, пре свега, поједине појаве у оквиру тог сложеног предмета, али не и систем у целини и функционалне специфичности појединих чланова тог система посматраних у склопу целине којој припадају.

Дисертација *Функционално-семантичка категорија очекиваности / неочекиваности у савременом руском језику у поређењу са српским* имала би научно релевантан предмет јер се дата граматичка и лексичка значења одликују релативно високом фреквентошћу и чврстим везама са различитим семантичким категоријама (пре свега, са квалификативношћу, модалношћу, темпоралношћу, евиденцијалношћу и концесивношћу).

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

1. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 211 библиографских јединица релевантних за истраживање.

1. Алексова 2001а: Алексова. К. Адмиративът в българската разговорна реч // *Проблеми на разговорната реч. Книга VI. (Шеста научна сесия с международно участие, 31 май - 1 юни 2001).* – Велико Търново: УИ “Св. св. Кирил и Методий”, 2004, с. 21-35.
2. Алексова 2001б: Алексова К. Значение и граматическа същност на българския адмиратив // *Обучението по български език в началото на XXI в.* – Смолян: ПУ „Паисий Хилендарски” – филиал Смолян, 2001, с. 27-33.
3. Алексова 2003: Алексова К. За един граматически начин за изразяване на изненада в художествения текст // *Езикът и литературата – средство за [не]разбирателство*. – София: Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, 2003, с. 378-394.
4. Алексанова 2008: Алексанова С. А. Структурно-семантические особенности конструкций с детерминантами уступки // *Вестник Университета Российской академии образования,* № 4, 2008, с. 29–32.

5. Алифиренко 2005: Алифиренко Н.Ф. Спорные проблемы семантики. – М.: Гнозис, 2005.

6. Апресјан 1999: Апресян В. Ю. Уступительность в языке и слова со значением уступки // *Вопросы языкознания*, № 5, 1999, с. 24–44.

7. Апресјан 2004: Апресян В. Ю. Уступителность: языковые связи // *Сокровенные смыслы. Слово, Текст. Культура* / Сб. статей в честь Н. Д. Арутюновой. – Москва, 2004, с. 255-266.

8. Апресјан 2006а: Апресян В. Ю. Уступительность как системообразующий смысл// *Вопросы языкознания*, № 2 (2006), с. 85–110.

9. Апресјан 2006б: Апресян В.Ю. Уступительность я языке // *Языковая картина мира и системная лексикография* / В. Ю. Апресян, Ю. Д. Апресян, Е. Э. Бабаева, О. Ю. Богуславская, Б. Л. Иомдин, Т. В. Крылова, И. Б. Левонтина, А. В. Санников, Е. В. Урысон / Отв. ред Ю. Д. Апресян. — М.: Языки славянских культур, (Studia philologica), 2006, с. 615-710.

10. Апресјан 1995а: Апресян Ю. Д. Избранные труды. Лексическая семантика. Синонимические средства языка. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1995.

11. Апресјан 1995б: Апресян Ю. Д. Избранные труды. Интегральное описание языка и системная лексикография. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1995.

12. Апресјан и др. 1999: Новый объяснительный словарь синонимов русского языка. Первый выпуск / Отв. ред. Ю. Д. Апресян. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1999.

13. Апресјан 2009: Апресян Ю. Д. Исследования по семантике и лексикографии. Т. I: Парадигматика. – М.: Языки славянских культур, 2009.

14. Апресјан и др. 2010а: Апресян Ю.Д., Богуславский И.М., Иомдин Л.Л., Санников В.З., Теоретические проблемы русского синтаксиса. Взаимодействие грамматики и словаря. – М.: Языки славянских культур (Studia philologica), 2010.

15. Арутјунова 1976: Арутюнова Н. Д., Предложение и его смысл. – М.: Наука, 1976.

16. Арутјунова 1988: Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт. – М.: Наука, 1988.

17. Арутјунова 1999: Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека, 2-е изд., стереотипное. – М.: Языки русской культуры, 1999.

18. Ашић, Станојевић 2006: Ашић Тијана, Станојевић Веран. О употреби глаголских времена у разговорном српском језику – зашто аорист ипак опстаје? // *Српски језик, књижевност и уметност /* Међународна конференција. – Крагујевац: ФИЛУМ, 2006.

19. Белова 2001: Белова О. В. Концепт чуда у славянской и еврейской культурной традиции// Сборник статей / Отв. ред. О.В. Белова. – Москва: Центр научных работников и преподавателей иудики в вузах «Сафер»; Институт славяноведения РАН, 2001.

20. Бесара 2000: Бесара Драгана, Највећи Творчев дар: Чудо у Шаргану Љубомира Симовића // *Чудо у словенским културама* / Уредио Д. Ајдачић. Научно друштво за словенске уметности и културе. – Београд: АПИС Нови Сад. (Словенска капија: зборници, 2). 2000, с. 320-329.

21. Бирјукова 2007: Бирюкова О. А. Семантико-прагматические функции и стилистические возможности частиц в художественном тексте на материале прозы С. Довлатова // *Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук*. Владивосток, 2007.

22. Богуславски 1996: Богуславский И.М. Сфера действий лексических единиц. М.: Школа «Языки русской культуры», 1996.

23. Бондарко 1971: Бондарко А. В. Грамматическая категория и контекст. – Л.: Наука, 1971.

24. Бондарко 1976: Бондарко А. В. Теория морфологических категорий. – Л.: Наука, 1976.

25. Бондарко 1978: Бондарко А. В. Грамматическое значение и смысл. – Л., 1978.

26. Бондарко 1996: Бондарко А. В. Проблемы грамматической семантики и русской аспектологии. – СПб., 1996.

27. Бондарко 2001: Бондарко А. В. Основы функциональной грамматики: Языковая интерпретация идеи времени. Дополнительное издание. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та , 2001.

28. Бондарко 2001а: Бондарко А. В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии. – М.: Эдиториал УРСС, 2001.

29. Бондарко 2002: Бондарко А. В. Теория значения в системе функциональной грамматики: На материале русского языка. – М., 2002.

30. Бондарко 2004: Бондарко А. В. Теоретические проблемы русской грамматики. – СПб., 2004.

31. Брагина 2007: Брагина Н.Г., Память в языке и культуре. – М.: Языки славянских культур (Studia Philologica), 2007.

32. Булигина 1980: БулыгинаТ. В. Грамматические и семантические категории и их связи // *В сб. Аспекты семантических исследований*. М.: Наука. 1980. с. 320—355.

33. Булигина, Шмељов 1982: Булыгина Т. В., Шмелев А. Д. Языкова концептуализация мира (на материале русской грамматики). – М., 1982.

34. Вајсгербер 1993: Вайсгербер Л. Родной язык и формирование духа. – М.: Иностранная литература, 1993.

35. Ваулина 1993: Ваулина С. С. Модальность как функционально-семантическая категория: Учебное пособие. – Калининград, 1993.

36. Ваулина 2013: Ваулина С. С. Модальность как коммуникативная категория: некоторые дискуссионые аспекты исследования// *Вестник балтийского федерального университета*, №8, 2013, с. 7-12.

37. Вежбицка 1996: Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. – М.: Русские словари, 1996.

38. Вежбицка 1999: Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков.– М.: Языки русской культуры, 1999.

39. Вежбицка 2001: Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов. – М.: Языки славянской культуры, 2001.

40. Виноградов 2001: Виноградов В. В. Русский язык. Грамматическое учение о слове / Под ред. Г. А. Золотовой / 4-е издание. – М.: Русский язык, 2001.

41. Воркачов 2005: Воркачов С. Г. Вариативные и ассоциативные свойства телеономных лингвоконцептов. – Волгоград: Парадигма, 2005.

42. Воркачов 2007: Воркачов С. Г. Любовь как лингвокултурный концепт. – М.: Гнозис, 2007.

43. Всеволодова 2000: Всеволовова М. В. Теория функционально-коммуникативного синтаксиса: Фрагмент прикладной (педагогической) модели языка: Учебник. – М.: Изд-во МГУ, 2000.

44. Вукуљцева 2004: Вукульцева Н. Семантические, синтаксические и прагматические особенности лексемы *ведь* // Диссертация на соискание ученой степени magister atrium. – Тарту: Тартурский университет, философский факультет, 2004.

45. Гловинска 2001: Гловинская М. Я. Многозначность и синонимия в видо-временной системе русского глагола. – М.: Институт русского языка им. В. В. Виноградова РАН, 2001.

46. Грицкат 1954: Грицкат Ирена. О перфекту без помоћног глагола у српскохрватском језику и сродним синтаксичким појавама / Српска Академија наука. Посебна издања. Књига ССХХIII. Институт за српски језик. Књига 1. – Београд: Научна књига, 1954.

47. Гусев 2013: Гусев В. Ю. Типология императива. – М.: Языки славянской культуры, 2013.

48. Грејмас 2004: Греймас А.-Ж., Структурная семантика: Поиск метода. – М.: Академический проект, 2004.

49. Дементјев 2013: Дементьев В. В. Коммуникативные ценности русской культуры. Категория персональности в лексике и грамматике. – М.: Глобал Ком, 2013.

50. Ди Ленси 2001: DeLancey Scott, The mirative and evidentiality // *Journal of Pragmatics*, 33, 2001, pp. 369 – 382.

51. Дорофејева 2002: Дорофеева Н. Д. Удивление как эмоциональный концепт на материале английского и русского языков// Дис. …канд. филол. наук. – Краснодар, 2002.

52. Евтјухин 1996: Евтюхин В. Б. Группировка полей обусловленности: причина, условие, цель, следствие, уступка // *Теория функциональной грамматики. Локативность. Бытийность. Посессивность. Обусловленность* / Отв. ред. А. В. Бондарко. – СПб.: Наука, 1996, с. 138–174.

53. Зализњак 2003: Зализняк Анна А. Счастье и наслаждение в русской языковой картине мира // *Русский язык в научном освещении*, 5/1, 2003, с. 85-105.

54. Зализњак 2006: Зализняк Анна А. Многозначность в языке и способы ее представления, М.: Языки славянской культуры, 2006.

55. Зализњак и др. 2012: Зализняк А.А., Левонтина И.Б., Шмелев А. Д. Константы и переменные русской языковой картины мира. М.: Языки славянской культуры, 2012.

56. Зеленшчиков 1997: Зеленщиков А. В. Пропозиция и модальность . – СПб.: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 1997.

57. Золотова 1988: Синтаксический словарь (репертуар элементарных единиц русского синтаксиса). — М.: Наука, 1988.

58. Золотова и др. 1988: Золотова Г.А., Онипиенко Н.К., Сидорова М.Ю. Коммуникативная грамматика русского языка, М., 1988.

59. Золотова 2001: Золотова Г. А. Грамматика как наука о человеке // *Русский язык в научном освещении*, №1, с. 107-113. – М.: Языки славянской культуры, 2001.

60. Золотова 2005: Золотова Г. А. Очерк функционального синтаксиса / Изд. 2-е, испр. – М.: КомКнига, 2005.

61. Ивановић 2012: Ивановић Милена. Изражавање акционалности у украјинском и српском језику / Београд: Филолошки факултет, 2016.

62. Ивић 2004: Ивић Милка. Неочекиваност и њене прагматске ознаке у стандардном српском // *Јужнословенски филолог*, LX, Београд, 2004.

63. Исерс 2006: Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактика русской речи / Изд. 4-е, стереотипное. – М.: КомКнига, 2006.

64. Јаковљева 1994: Яковлева Е. С. Фрагменты русской языковой картины мира (модели пространства времени и восприятия). – М.: Гнозиз, 1994.

65. Јокојама 2005: Йокойама О. Б. Когнитивная модель дискурса и русский порядок слов. – М.: Языки славянской культуры (Studia philologica), 2005.

66. Јанко 2001: Янко Т.В. Коммуникативные стратегии русской речи. – М.: Языки славянской культуры. 2001.

67. Јегорова 2009: Английские «маркеры дискурса » в гносеологическом и онтологическом аспектах (часть I) // *Вестник ВГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация*, № 1, 2009, с. 18 -22.

68. Јегорова, Купцов 2012: Егорова О. С., Купцов А. Е. Особенности функционирования частиц в коммуникативной структуре предложения // *Ярославский педагогический вестник*. № 4, 2012, Том I (Гуманитарные науки), с.155 – 160.

69. Карасик 2002: Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. – Волгоград: Перемена, 2002.

70. Караулов 2003: Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность.– М.: Едитиорал УРСС, 2003.

71. Караулов 2010: Караулов Ю. Н. Ассоциативная грамматика русского языка. – М.: Издательство ЛКИ, 2010.

72. Каскин 2012: Каксин А. Д. Эвиденциальность как функционально-семантическая категория уровня модальности (на примере русского и хантыйского языков) // *Вестник Челябинского государственного университета, № 13 (194), 2010. Филология. Искусствоведение. Вып. 43.* с. 52–56.

73. Керкез 2010: Керкез Драгана, Неожиданность и отрицание (на материале русского и сербского языков) // МПРЯЛ 2010. Десятый международный симпозиум. Доклад и сообщения. – Велико-Тырново, 2010, с. 254-257.

74. Керкез 2011: Керкез Драгана, Фразеологизмы с компонентом «чудо» в русском и сербском языках // *Русский язык как инославянский. Современное изучение русского языка и русской культуры в инославянском окружении*. Выпуск III, 2011, с. 118 - 125.

75. Керкез 2012а: Керкез Драгана, Предложно-падежные конструкции, выражающие неожиданность в русском языку (в сравнении с сербским) // Русистика: Язык, культура, перевод. Юбилейная международная научная конференция. – София, 2012, с. 88-93.

76. Керкез 2012б: Прилози *неожиданно/неочекивано и внезапно/одједном* као средства изражавања неочекиваности // *Славистика XVI,* 2012, с. 160–167.

77. Керкез 2012в: Керкез Драгана, Претеритална времена и неочекиваност у српском језику (у поређењу са руским) // *Зборник радова са Међународног научног скупа одржаног у Херцег-Новом 20 -23. априла 2012*.

Никшић: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори. Одјељење за српски језик и књижвеност, Матица српска у Новом Саду, 2012, с. 459 – 468.

78. Керкез 2013: Језички концепт *чудо* у руском (у поређењу са српским језиком // *Теолингвистичка истраживања српског и других словенских језика.* – Београд: САНУ, Одељење језика и књижевности, 2013, с. 95 - 111

79. Кисељова, Пајар 1988: Дискурсивные слова русского языка: опыт контекстно-семантического описания/ Под ред. К. Киселевой и Д. Пайара. – М.: Метатекст, 1988.

80. Књазев 2007: Князев Ю. П. Грамматическая семантика. Русский язык в типологической перспективе. – М.: Языки славянских культур,2007.

81. Кобзојева 2000: Кобзоева И. М. Лингвистическая семантика: Учебник. – М.: Эдиториал УРСС, 2000.

82. Ковачевић 1988: Kkovačević Miloš. Uzročno semantičko polje. Sarajevo: Svjetlost, »Lingvistika-Poetika«, 1988.

83. Ковачевић 1997: Ковачевић Милош. Експективне зависне реченице // *Српски језик*, број 1-2. – Београд : 1997, с. 19-30.

84. Ковачевић 2002: Ковачевић Милош. Синтаксичка негација у српскоме језику. – Ниш: Универзитет у Нишу 2002.

85. Ковачевић 2004: Ковачевић Милош. Компатибилност партикула и типова предиката // *Зборник радова са научног скупа Традиција и савременост*. – Бања Лука: Филозофски факултет.

86. Ковачевић 2006. Ковачевић Милош. Језик и стил Григорија Божовића // *Зборник са научног скупа одржаног 16. и 17. фебруаар 2005. године у Косовској Митровици и Зубином Потоку*. – Косовска Митровица: Филозофски факултет. Зубин поток: Стари Колашин, 2006.

87. Ковачевић 2007: Ковачевић Милош. Огледи о синтаксичкој негацији. – Српско Сарајево: Завод за уџбенике, 2007.

88. Кољесов 2007: Колесов В. В. Русская ментальность в языке и тексте. – СПб.: Петербургское Востоковедение, 2007.

89. Комљев 2006: Комлев Н. Г. Компоненты содержательной структуры слова / Изд. 3-е, стереотипное. – М.: КомКнига, 2006.

90. Космеда, Плотникова 2010: Космеда Т. А., Плотнікова Н.В., Лінгвоконцептологія: мікроконцепто сфера святки в українському мовному просторі. – Львів:Паіс, 2010.

91. Крејдлин 1997: Крейдлин Г. Е. Лексаема ДАЖЕ // *Семантика и информатика, вып. 35*.– М.: Языки русской культуры. Русские словари, 1997.

92. Кубрјакова 2004: Кубрякова Е. С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. – М.: Языки славянской культуры, 2004.

93. Кубрјакова 2012: В поисках сущности языка. Когнитивные исследования. – М.: ЯСК. Знак, 2012.

94. Куљанин: Куљанин Сања. Партикуле (не)очекиваности у приповјеткама Радослава Братића и Милисава Савића.www.filozof.org. (проверено 16.02. 2015).

95. Куљанин: Куљанин Сања. Експресивност партикула у ратној прози РС, http://www.ffuis.edu.ba/ (проверено 16.02.2015).

96. Куљанин 2006: Куљанин Сања, Класификација партикула у граматичкој и научној србистичкој литератури // *Радови Филозофског факултета*, бр. 8, Пале: Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, с. 343-357.

97. Купоросов 2008: Купоросов П. А. Семантика эмоционально-экспрессивных частиц современного русского языка // *Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук*. – М.: 2008.

98. Лазард 2001: Lazard Gilbert. On the grammatikalization of evidentiality. Journal of Pragmatics, 33, 2001, с. 359 – 367.

99. Лазић, Јелић 2011: Лазић-Коњак Ивана, Јелић Маријан. О значењу лескеме *чудо* у српском језику // *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику,* LV/1, 2011, с. 197 – 209.

100. Лангакер 1992: Лангаккер Р. У. Когнитивная грамматика. М.: 1992.

101. ЛАЯ 1991: Логический анализ языка. Культурные концепты / Отв. ред. Арутюнова Н.Д., Янко Т.Е. — М.: Наука, 1991.

102. ЛАЯ 1994: Логический анализ языка. Язык речевых действий. Адресация дискурса / Отв. Ред. Рябцева Н. К. — М.: Наука, 1994.

103. ЛАЯ 2009: Логический анализ языка.. Ассерция и негация / Отв. ред. Арутюнова Н.Д. – М.: Индрик, 2009.

104. ЛАЯ 2012: Адресация дискурса / Отв. ред. Арутюнова Н.Д — М.: Индрик, 2012.

105. Левонтина 2006: Левонтина И. Б. Понятие цели и семантика целевых слов русского языка // *Языковая картина мира и системная лексинография* / Ю. Д. Апресян (от. ред.). – М.: Языки славянской культуры, 2006, с. 163 – 238.

106. Левонтина 2011: Левонтина И.Б. Частицы переспроса и припоминания // *Слово и язык* / Сб. статей у восьмидесятилетию Ю.Д. Апресяна. – М.: Языки славянских культур, 2011.

107. Лихачов 1993: Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка // *Известия РАН: Серия литературы и языка*. №1, 1993, с. 3 – 9.

108. Лома 2000: Лома Александар. Порекло и изворно значење словенске речи чудо // *Чудо у словенским културама* / Д. Ајдачић (ур.). Научно друштво за словенске уметности и културе. – Београд: АПИС Нови Сад (Словенска капија: зборници, 2), 2000, с. 7–21.

109. Макарцев 2014: Макарцев М. М. Эвиденциальность в пространстве балканского текста / науч. ред. Т. В. Цивьян / Институт славяноведения РАН. – СПб.: Нестор-История, 2014.

110. Маслова 2001: Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2001.

111. Мељчук 1995: Мельчук И. А. Русский язык в модели «Смысл ↔ Текст». Москва - Вена:Школа «Языки русской культуры», 1995.

112. Мељчук 1998: Мельчук И.А. Курс общей морфологии. Т. II. Москва – Вена, 1998.

113. Мечковска 1998: Мечковская Н.Б Язык и религия. Лекции по филологии и истории религий. – М.: Агентство "ФАИР", 1998

114. Мечковска 2007: Мечковская Н. Б. Семиотика. Язык. Природа. Культура / Курс лекций / 2-е изд. испр.– М.: Издательский центр «Академия», 2007.

115. Мирић 2013 [1995]: Mirić Dušanka, Upitni iskaz u ruskom i srpskom jeziku [Elektronski izvor] / Monografija u ediciji „E-disertacija” (Online), knj. 2. – Novi

Sad: Filozofski fakultet (Budisava: KriMel). – Permalink: http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2013/978-86-6065-176-3 [Дисертација одбрањена 1995. год. на Филозофском факултету у Новом Саду].

116. Мишина 2003: Мишина Е. Сочетание значений неуверенного прогноза и неожиданного факта в семантике слова ГЛЯДИШЬ // *В сб. Дискурсивные слова русского языка: контекстное варьирование и семантическое единсово*/ Составители К. Киселева, Д. Пайар. – М.: Азбуковник, 2003.

117. Мустойоки 2006: Мустойоки А. Теория функционального синтаксиса: от семантических структур к языковым средствам. – М.: Языки славянской культуры (Studia philologica), 2006.

118. Недјалков 2001:. Недялков И. В. Семантические ранги дискурсных функций видовых граммем / Исследования по языкознанию: К 70-летию члена-корреспондента РАН Александра Владимировича Бондарко. - СПб., 2001. с С. 119-125.

119. Николајева 1985: Николаева Т. М. Функции частиц в высказывании (на материале славянских языков). М.: 1985.

120. Николајева 2008: Николаева Т. М. Непарадигматическая лингвистика (*История блуждающих частиц*). М.: Языки славянских культур (Studia philologica), 2008.

121. Ницолова 2003: Ницолова Р. Семантическая гиперкатегория „характеристика говоряшим сообщаемой информации“ и ее связи с временем и лицом глагола. Грамматические категории: иерахии, связи, взаимодействие // *Материалы международной научной конференции*. СПб., с. 108-112.

122. Ницолова 2006: Ницолова Р. Взаимодействие эвиденциальнсоти и адмиративности с категориями времени и лица глагола в болгарском языке // Вопросы языкознания, № 4. – М., 2004.

123. Палмер 1976: Palmer F. R. Semantics. – Cambridge: Cambridge University Press. 1976.

124. Падучева 1996: Падучева Е. В. Семантические исследования. Семантика времени и вида в русском языке. Семантика нарратива. – М.: Языки славянской культуры, 1996.

125. Падучева 2001: Падучева Е. В. Высказывание и его соотнесенность с действительностью (референциальные аспекты семантики мнстоимений) / 2-е изд. –М.: Эдиториал УРСС, 2001.

126. Падучева 2004: Падучева Е. В. Динамические модели в семантике лексики. – М.: Языки славянской культуры, 2004.

127. Падучева 2007: Падучева Е. В. О семантике синтаксиса. Материалы к трансформационной грамматике русского языка / Изд.2-е, испр. и доп. – М.: КомКнига, 2007.

128. Падучева 2013: Падучева Е. В. Русское отрицательное предложение. – М.: Языки славянской культуры, 2013.

129. Перцева 2011: Перцевая К. А. Роль частиц в организации осложненного предложения («даже», «уже», «еще», «тоже») // *Диссертация на соискание учёной степени кандидата филологических наук*. Владивосток: Далневосточный Федеральный Университет, 2011.

130. Петрухина 2000: Петрухина Е. В. Аспектуальные категории глагола в русском языке в сопоставлении с чешским, словацким, польским и болгарским языками. М.: Издательство Московского университета, 2000.

131. Петрухина 2009: Петрухина Е. В. Русский глагол: категории вида и времени (в контексте современных лингвистических исследований). Учебное пособие. – М.: МАКС Пресс, 2009.

132. Пипер 1983: Piper Predrag. *Zamenički prilozi : (gramatički status i semantički tipovi).* – Novi Sad : Institut za strane jezike i književnosti, (Radovi Instituta za strane jezike i književnosti. A. Jezičke studije ; sv. 5)

133. Пипер 1994: Пипер Предраг. Категориальная ситуация временной локализации и семантика темпоральных прилагательных в русском и сербском языках // *Зборник Матице српске за славистику,* књ. 43 (1993) (= 1994), с. 97-103.

134. Пипер 1997: Piper Predrag, Jezik i prostor. – Zemun : Biblioteka XX vek ; Beograd: Čigoja štampa (Biblioteka XX vek), 1997.

135. Пипер 2000а: Пипер Предраг, О полицентричности семантичких категорија // *Јужнословенски филолог*, 56, 3/4 (2000), 829–840.

136. Пипер 2000б: Пипер Предраг. О поређењу граматичких структура руског и српскохрватског језика на функционалној основи // *Методологија лингвистичких истраживања : преглед и хрестоматија* / приредио Предраг Пипер. – Београд : издање аутора, 2000. – Стр. 49–64.

137. Пипер 2002: Напомене о метајезику описне синтаксе руског и српског језика // *Синтакса руског језика у поређењу са српским : проста реченица : зборник теза и резимеа*. – Београд : Филолошки факултет, 2002, стр. 22-24.

138. Пипер 2003: Пипер Предраг. О ексцесивности у словенским језицима // *Зборник Матице српске за славистику*. – 63 (2003), 159–176.

139. Пипер 2004: Пипер Предраг, О контрастивном изучении коммуникативного поведения близкородственных народов : руская и сербская коммуникативные культуры // *Коммуникативное поведение славянских народов (Русские, сербы, чехи, словаки, поляки)* / ред. П. Пипер, И.А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2004. – Стр. 3–10. – (Коммуникативное поведение ; 19)

140. Пипер 2005: Пипер Предраг, *Граматика руског језика* : *у поређењу са српском*. – Друго измењено издање. – Београд : Завет, 2005.

141. Пипер и др. 2005: Пипер П., Антонић И., Ружић В., Танасић С., Поповић Љ., Тошовић Б. *Синтакса савременог српског језика: проста реченица* / У ред. М. Ивић. Београд: Институт за српски језик САНУ : Београдска књига; Нови Сад: Матица српска, 2005.

142. Пипер 2006: Пипер Предраг. О когнитивнолингвистичким и сродно усмереним проучавањима српског језика // *Когнитивнолингвистичка проучавања српског језика*. – Београд : САНУ(Српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија; књ. 1), 2006, 7–47.

143. Пипер 2007: Пипер Предраг. О оптативности у српском језику // *Глас САНУ. Одељење језика и књижевности*. – CDVIII, 23, 2007, с. 73–107.

144. Пипер 2009: Пипер Предраг. О семантичкој категорији степена у српској сложеној реченици // *Јужнословенски филолог*. – 65 (2009), 65–88.

145. Пипер 2012: Пипер Предраг. Лингвистичка русистика. Студије и чланци. – Београд, 2012.

146. Пипер,Клајн 2013а: Пипер Предраг, Клајн Иван. *Нормативна граматика српског језика.* – Нови Сад: Матица српска, 2013.

147. Плунгјан 2001: Plungian Vladimir A., The place of evidentiality within the universal grammatical spaice. Journal of Pragmatic, 33, 2001, pp. 349 – 357.

148. Плунгјан 2003: Плунгян В. А. Общая морфология: Введение в проблематику. – М.: УРСС, 2003.

149. Плунгјан 2011: Плунгян В. А. Введение в грамматическую семантику: грамматическе значения и грамматическе системя языков мира. – М.: РГГУ, 2001.

150. Подлеска 1995: Подлесская В. И. Импликативные конструкции: некоторые проблемы типологической классификации // *Вопросы языкознания* № 6, 1995, с. 77–84.

151. Попова, Стерњин 2007: Попова З. Д, Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007.

152. Поповић 2008: Поповић Људмила. *Језичка слика стварности. Когнитивни аспект контрастивне анализе.* – Београд: Филолошки факултет, 2008.

153. Поповић 2014: Поповић Људмила. *Контрастивна граматика украјинског и српског језика: таксис и евиденцијалност.* – Београд: САНУ, Одељење језика и књижевности, Српски језик у поређењу са другим језицима, Књига 3, 2014.

154. ПАСРЯ 2010: Проспект активного словаря русского языка / Отв. Ред. Ю. Д. Апресян. – Москва, 2010.

155. ПФГ 2000: Проблемы функциональной грамматики: Категория морфологии и синтаксиса в высказывании. / Отв. ред. А.В. Бондарко. – СПб.: “Наука”, 2000.

156. ПФГ 2000: Проблемы функциональной грамматики. Категории морфологии и синтаксиса в высакзывании. / Отв. ред. А.В. Бондарко. – СПб.: Наука, 2000.

157. ПФГ 2003: Проблемы функциональной грамматики: Семантическая инвариантность / вариативность. / Отв. ред. А.В. Бондарко, С.А. Шубик. – СПб.: “Наука”, 2003. С. 5–36.

158. ПФГ 2008: Проблемы функциональной грамматики: Категоризация семантики/ Отв. ред. А.В. Бондарко, С.А. Шубик. Институт лингвистических исследований РАН. – СПб.: Наука, 2008.

159. Радић, Ристић 1999: Радић-Дугоњић Милена, Ристић Стана. Реч. Смисао. Сазнање. – Београд, 1999.

160. Рахилина 2010: Рахилина Е.В. Когнитивный анализ предметных имен: семантика и сочетаемость. – М.: 2010.

161. Ристић 1993: Партикуле и њихови функционални еквиваленти (лексичко-семантичке и функционалне карактеристике) // *Јужнословенски филолог XLIX*. – Београд, с. 75-93.

162. Ристић 1994а: Ристић Стана. Речце као јединице лексичког система (прагматичко-когнитивни приступ), Лексичко-семантички систем српскохрватског језика // *Научни састанак слависта у Вукове дане 22/2*. – Београд, 1994, с. 155-161.

163. Ристић 1994б: С. Ристић, Илокуцијске компоненте у структури лексичког значења партикула // *Јужнословенски филолог L*. – Београд, 1994, с. 145-154.

164. Ристић 1999: Ристић Стана. Категорија очекиваности у неким граматичким и лексичким јединицама, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 28/2. – Београд, 1999; с. 159-167

165. Ристић 2004: Ристић Стана. Партикуле као јединице семантичке кохезије // Српски језик, Научно друштво за неговање и проучавање српског језика. – Београд, 2004, с. 505-514.

166. Ристић 2006а: Ристић Стана. Партикуле као речи у функцији метатекстуалних оператора (наводно, буквално, дословно, једноставно, просто, напросто) // *Научни састанак слависта у Вукове дане 35/1*. – Београд, 2006, с. 205-216.

167. Ристић 2006б: Ристић Стана. Граматичке карактеристике парикуле *све* са значењем очекиваности //*Српски језик*, XI/1–2. – Београд, 2006, с. 173–186.

168. Розина 2005: Розина Р.И., Семантическое развитие слова в русском литературном языке и современном сленге. Глагол. – М.: Издательский центр «Азбуковник», 2005.

169. Романова 2008: Романова Т. В. Модальность. Оценка. Эмоциональность. – Нижний Новгород, 2008.

170. Ружицки 2001: Ружицкий И. В. Модальные частицы как один из способов реализации прагматического уровня языковой личности // *Язык, сознание, коммуникация: Сб. статей* / Отв. ред. В. В. Красных, А. И. Изотов. . М.: МАКС Пресс, 2001. . Вып. 16. . с. 13 – 19.

171. Русакова 2013: Русакова М. В. Элементы антропоцентрической грамматики русского языка. – М.: Языки славянской культуры, 2013.

172. Савељева 2000: Савельева Л. В. Русское слово: конец XX века. – СПб.: Издательство «LOGOS».

173. Селиверстова 2004: Селиверстова О.Н. Труды по семантике. – М.: Языки славянской культуры, 2004.

174. Серл 2010: Философия языка / Ред. – сост. Дж. Р. Сёрл / Изд. 2-е. – М.: Едиториал УРСС, 2010.

175. Спасов 2002: Спасов Љ. О македонском перфекту // *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику,* XLV/ 1-2. 2002, с. 269-276.

176. Станојевић, Ашић 2006: Stanojević Veran., Ašić Tijana. Semantika i pragmatika glagolskih vremena u francuskom jeziku. – Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet, 2006.

177. Станојевић 2007: В. Станојевић. Аорист у српском и у француском језику: семантичке и прагматичке разлике // *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 36/1. – Београд, с. 123-136.

178. Стародумова 1972: Стародумова Е. А. Синтаксические функции частицы «ДАЖЕ » // Исследования по современному русскому языку / *Учен. зап. Дальневост. ун-та; Т. 62.: Серия филология (языкознание)*. – Владивосток, 1972. с. 32 — 47, http://www.labslsl.ru/?p=235&page = 10 14. 03. 2012.

179. Стародумова 1997: Стародумова Е. А. Русские частицы (письменная монологическая речь) // Автореферат на соискание ученой степени доктора наук. – М.: 1997.

180. Стевановић 1967: М. Стевановић. Функције и значења глаголских времена. Српска академија наука. Посебна издања. Књ. CDXXII. Одељење литературе и језика. Књ. 20. – Београд: Научно дело, 1967.

181. Степанов 1997: Степанов Ю.С. Константы: Словарь русской культуры. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1997.

182. Стерњин 2001: Методические проблемы когнитивной лингвистики. Научное издание./ Под редакцией И.А. Стернина. – Воронеж: Воронежский государственный университет, 2001.

183. Танасић 2005а: Танасић Срето. Приступ синтаски глагола. Синтаксиче теме. – Београд: Београдска књига, 2005.

184. Танасић 2005б: Танасић Срето. Синтакса глагола // *Синтакса савременог српског језика. Проста речница* / П. Пипер и др / у редакцји М. Ивић. – Београд Институт за српски језин САНУ. Београдска књига. Нови Сад. Матица српска, 2005.

185. Танасић 2005: Танасић Срето. Семантика глагола и итертивност. Синтаксичке теме. – Београд: Београдска књига, 2005.

186. Телија 1996: Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1996.

187. Трбојевић-Милошевић 2004: Trbojević-Miloševič Ivana. Modalnost, sud, iskaz: Izražavanje epistemičke modalnosti u engleskom i srpskom jeziku. – Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, 2004.

188. ТТК 2009: Типология таксисных конструкций / Отв. ред. В.С.Храковский. – М.: Знак, 2009.

189. ТФГ 1990: Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность / Отв. ред. А.В. Бондарко. – Л.: Наука, 1990.

190. ТФГ 1992: Теория функциональной грамматики: Субъектность. Объектность. Коммуникативная перспектива высказывания. Определенность / неопределенность / Отв. ред. А.В. Бондарко. – СПб.: “Наука”, 1992.

191. ТФГ 1996: Теория функциональной грамматики: Качественность. Количественность / Отв. ред. А.В. Бондарко, – СПб.: Наука, 1996.

192. ТФГ 1996: Теория функциональной грамматики: Локативность. Бытийность. Посессивность. Обусловленность / Отв. ред. А.В. Бондарко. – СПб.: Наука, 1996.

193. ТФГ 2003: Теория функциональной грамматики: Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис / Отв. ред. А.В. Бондарко, 3-е стереотипное изд.. – М.: Эдиториал УРСС, 2003.

194. Тошовић 2007: Tošović Branko. Neke tendencije u ekspresivnoj sintaksi glagola // *Зборник Матица српске за славистику*, бр. 71-72, 2007, с. 391-404.

195. Урисон 2003: Урысон Е. В. *Проблемы исследования языковой картины мира: Аналогия в семантике*. – М.: Языки славянской культуры, 2003.

196. Урисон 2011: Урысон Е.В. Опыт описания семантики союзов. Лингвистические данные о деятельности сознания. – М.: Языки славянских культур (Studia philologica), 2011.

197. Фитнева 2001: Fitneva Stanka A., Epistemic marking and reliabity judgments: Evidence from Bulgrian. Journal of Pragmatic, 33, 2001, pp. 401 -420.

198. Фомина 2006: Фомина Л.И. Семантическое поле удивления и его структура // *III Международные Бодуэновские чтения: И.А.Бодуэн де Куртенэ и современные проблемы теоретического и прикладного языкознания (Казань, 23-25 мая 2006 г.): труды и материалы: в 2 т.* / Казан. гос. ун-т; под общ. ред. К. Р. Галиуллина, Г. А. Николаева.– – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2006, с. 263-265.

199. Храковски 1986: Храковский В. С. Володин А. П. Семантика и типология императива. – Л., 1986.

200. Храковски 2004: Храковский В. С. (отв. ред.). *Типология уступительных конструкций*. – СПб.: Наука, 2004.

201. Харковски 2005: Храковский В. С. Адмиратив в русском языке (Вводное слово *оказывается* и его функции в высказывании) // *Язык. Личность. Текст*. – М.: Языки славянской культры, 2005.

202. Храковски 2007: Храковский В.С. Эвиденциальность, *эпистемическая модальность, (ад)миративность* // Эвиденциальность в языках Европы и Азии. – СПб.: Наука, с. 600-632.

203. Чулић-Вискота: Čulić-Viskota Adela, Evidencijalnost u engleskom i hrvatskom jeziku: kontrastvina analiza (рукопис докторске тезе).

204. Черникова 2004: Черникова, Н. С. ступительные конструкции: отклонение от стандарта? (на материале английского языка)// *Язык, коммуникация и социальная среда* / Сб. науч. трудов. Вып. 3. Воронеж: Воронежский гос. ун-т, 2004: 163–169 http://tpl1999.narod.ru/WEBLSE2004/LSE2004Chernikova.htm).

205. Шаронов 2008: Междометия в речи, тексте и словаре. – М.: РГГУ, 2008.

206. Шахматов 2001: Шахматов А. А. Синтаксис русского зка. – М.: УРСС, 2001.

207. Шаховски 2008:Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка // Изд. 2-е, испр. и доп. – М.: Издательство ЛКИ, 2008.

208. Шмељов 2002а: Шмелев А.Д. Русский язык и внеязыковая действительность. – М.: Языки славянской культуры, 2002.

209. Шмељов 2002б: Шмелев А. Д. Русская языковая модель мира. – М.: Языки славянской культуры, 2002.

210. Шчерба 1958: Щерба Л. В. *Избранные труды по языкознанию и фонетике*. Т. 1. – Ленинград, 1958.

211. Шчербан 2001: Щербань Г. Е. К вопросу о функциях частицы *а* в современной актуализирующей прозе (на материале произведений С.Довлатова) // *Электронный журнал «ИССЛЕДОВАНО В РОССИИ»* / http://zhurnal.ape.relarn.r 105 u/articles/2001/010.pdf.

циљеви истраживања

Циљеви

Основни циљ дисертације мр Драгане Керкез јесте детаљни лингвистички опис функционално-семантичке категорије очекиваности/неочекиваности којим би се потврдила и основна хипотеза – функционално-семантичка категорија (у даљем тексту ФСК) очекиваности/неочекиваности јесте самостална лингвистичка категорија која има своје значење и своја властита средства изражавања.

У истраживању се полази од чињенице да очекиваност/неочекиваност спада у универзалне логичкосемантичке категорије, те да сви језици самим тим морају и на језичкосемантичком нивоу поседовати средства помоћу којих ће се вербализовати разлика између информације која је интегрисани, односно неинтегрисани део говорникове слике света и информације за коју дати семантички садржај није релевантан.

Очекивани резултати

Теза треба, између осталог, да потврди следеће: инваријанто значење садржаја ФСК очекиваности/неочекивности може се изразити на следећи начин:

а) очекиваност

'X сматра да ако је релевантно p1, релевантно је p2'. (пресупозиција)

'X тврди да је релевантно p2'. (асерција)

б) неочекиваност

'X сматра да ако је релевантно p1, релевантно је и p2'. (пресупозиција)

' X тврди да је релевантно ¬p2 '. (*асерција*)

Следеће полазно становиште представља у науци о језику прихваћени став да се језици не разликују по томе имају ли средстава за изражавање различитих семантичких садржаја, већ по степену у ком су та средства интегрисна у граматику појединих језика.

Когда се говори о средствима вербализације ФСК очекиваности/неочекиваности, уочава се непостојање система граматичких облика (морфолошких или синтаксичких) који би, како каже А. В. Бондарко, имао улогу целовитог граматичког језгра [Бондарко 2004:15] (нпр. граматичка категорија времена чини језгро ФСК темпоралности, глаголски вид − ФСК аспектуалности, а граматичка категорија лица језгро ФСК персоналности). На површинској структури исказа ФСК очекиваности/неочекиваности најчешће се не реализује граматичким средствима, него семантичким компонентама одређених лексичких јединица [Ристић 1999: 159-161]. Резултати истраживања треба да потврде и следећу хипотезу: лексичка средства вербализације ФСК очекиваности/неочекиваности свакако заузимају доминантно место, међутим, и у руском, и у српском језику могу се издвојити и граматичка средства вербализације дате категорије.

Из реченог произилази следећа хипотеза, чија потврда на основу анализе релевантне примарне грађе треба да представља један од основних очекиваних резултата: ФСК очекиваности/неочекиваности представља самосталну лингвистичку категорију квалификације информације коју саопштава говорно лице и која садржи две грамеме:

1. очекиваност: актуелна (релевантна) ситауција се квалификује као одговарајућа слици света говорног лица;

2. неочекиваност: актуелна (релевантна) ситуација се квалификује као неодговарајућа слици света говорног лица) (уп. Храковски 2007: 628).

Свака од ових двеју грамема има своја специфична средства вербализације на различитим језичким нивоима како у руском, тако и у српском језику.

Будући да се неочекиваност може у неком смислу интерпретирати као одступање од норме, очекује се да се у оба језика потврди постојање већег броја средстава вербализације дате грамеме у поређењу са грамемом очекиваности, па ће, сходно томе, у дисертацији већа пажња бити посвећена грамеми неочекиваности.

Основно значење дате грамеме неочекиваности темељи се на изневереном очекивању, што дату грамему приближава категорији концесивности. Један од задатака истраживања Драгане Керкез је да покаже да се између неочекиваности као грамеме ФСК очекиваности/неочекиваности и категорије концесивности не може поставити знак једнакости (само одређење концесивне конструкције могу да имају функцију маркера неочекиваности).

У постојећој литератури неочекиваност се често тумачи кроз изненађење (нпр. Ивић 2004: 17). Изненађење, као емоција која представља једну од основних људских емоција (какве су и страх, туга, гнев, радост,...), врло често прати неочекиваност, али ни у овом случају не би било оправдано ставити знак једнакости између неочекиваности и

изненађења, будући да резултати анализе изненађења и неочекиваности треба да потврде следеће: изненађења без неочекиваности нема, а неочекиваности без изненађења има.

И на крају, једна од врло важних хипотеза које треба да нађу своју потврду у овој дисертацији јесте следећа: ФСК очекиваности/неочекиваности не може се посматрати нити као поткатегорија или микропоље категорије епистемичке модалности, нити као поткатегорија или микропоље категорије евиденцијалности, али у одређеним случајевима срећемо се са њиховим кумулативним изражавањем на језичкосемантичком плану.

План рада

На основу описа теме и циљева истраживања закључујемо да је предвиђени план рада добро предочен. Неке од његових од основих фаза истраживања биле би на следећи начин распоређене у оквирима претпостављене композиције рада.

Први корак у раду над темом ове дисертације свакако подразумева детаљно упознавање са постојећом литературом. Скоро истовремено са проучавањем релевантне секундарне грађе одвијало би се и прикупљање и анализа примарне. Истраживање би било засновано на корпусу руских и српских текстова насталих почевши од прве половине XIX па све до текстова XXI века који припадају основним функционалним стиловима.

У структурном погледу дисертација би требало да садржи уводни део, четири главе, закључак, списак скраћеница и извора, те списак литературе. Прва глава би била посвећена теоријско-методолошким основама. У другој глави би се разматрало питање односа ФСК очекиваности/неочекиваности и одабраних других категорија (негације, епистемичке модалности, евиденцијалности, концесивности, емоције изненеђења). У трећој би се дала анализа лексичких средстава вербализације очекиваности/неочекиваности, док би четврта глава садржала анализу њихових граматичких маркера.

Методе истраживања

У методолошком погледу у дисертацији би у зависности од конкретних истраживачких задатака био примењен и аналитички и синтетички поступак, концептуална и контрастивна анализа, принципи теорије функционалне граматике и семантичке синтаксе који су примењени у неким познатијим граматичким описима руског и српског језика, као и неки други методолошки поступци и процедуре.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидат магистар Драгана Керкез подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Русистика.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Предраг Пипер, академик и редовни професор у пензији подобан за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата магистра Драгане Керкез и предложене теме докторске дисертације „*Функционално-семантичка категорија очекиваности/неочекиваности у савременом руском језику у поређењу са српским*”, а да се за ментора именује др Предраг Пипер, академик и редовни професор у пензији на Катедри за славистику Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Дојчил Војводић, редовни професор
(председник Комисије)

2. др Рајна Драгићевић, редовни професор

3. др Биљана Марић, доцент